

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars tertia, hoc est:
Tractatio evangeliorum tam dominicalium, quam
festivalium, ad recte se sub variis tentationum generibus
gerendum, disposita**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126133)

IN DIE FESTO S. BARTHO- LOMÆI.

Evangelium Luc. 22. v. 24. -- 30.

EXORDIUM.

o Præsians!

PErvasit serpens in Paradiso *Evam*, quodsi comesura esset cum Adamo ex ligno scientiæ boni & mali, aperiendi sint oculi illorum, & futuri sicut Deus, scientes bonum & malum. Audiens hoc Eva, ambitionis virus animum ejus perculit, ut contra interdictum divinum comederit de ligno scientiæ boni & mali, dederitque viro suo, qui & ipse comederit. Hoc modo peccatum commissum, imago Dei amissa, & mors in mundum introducta fuit.

Illexit hinc *Evam*, ambitio & superbia, quod sorte suâ non contenta, cum tamen imagine divina decorata, quasi Deum terrenum præsentaret, etiam Deo similem fore affectarit, extendebat itaque manum suam, & hoc ipso quod fructum vetitum decerpebat, Numinis supremi gloriam affectabat, crimen læsæ Majestatis hoc modo committens: quo se & nos omnes ejus posteros in æternam & temporalem mortem præcipitavit. Æternam quidem Servator noster pientissimus morte & sanguine sua sustulit, nosque fideles suos ab eâ redemit: at temporalem omnes propterea subire cogimur. Hinc illæ lacrymæ! hinc nostra confusio!

Sicut igitur mulier seducta in prævaricatione fuit, 1. Tim. 2. v. 14. Ita & hodie tenus filii & posterius ejus, ab eâ hæreditariò accipiunt superbiã & ambitionem, ut

viribus suis majora aggrediantur, cum tamen plurima super sensum hominum ostensa ipsis sint, Sir. 3. v. 25.

Exemplum habemus in prælecta Pericope in discipulis Christi, in qua eos ad eò ambitionis cæstro percitos audimus, ut quilibet illorum prærogativam in Regno, quod somniabant, Christi terreno, quæsi- verit, & primum locum affectarit. Et quia nemo illorum postremum se vult, in contentionem gravissimam erumpunt, quam tamen Christus mansuetudine & humanitate sua tempektivè vicissim sedavit, ut ipsa Pericope testatur.

Nos Instituti nostri memores videbimus

- I. Triplicem Querelam.
- II. Triplicem Medelam.
- III. Triplicem Cautelam.

J. J.

Exegetis.

NE irascamini in viâ, dixit Josephus ad fratres suos, cum frumento oneratos eos dimitteret ad Patrem Jacobum, Gen. 45. v. 24. Hoc nobis quoque qui nunc in vivis sumus, dictum est. Omnes enim in viâ sumus ad patriam nostram, non enim hinc inquilini sumus, sed πολιτευμα nostrum in cælis est, Phil. 3. v. 20. Nequaquam igitur inter nos contentiones sint, ubi

ssss

ubi

ubi enim zelus & contentio, ibi confufio, & omne opus pravum, Jac. 3. v. 16. id quod ex ipfo Evangelio perfpicitur.

Querela respicit

I. *Apostolorum contentionem.* Ubi Græca vox indicat, quod magno clamore & verbis asperis inter se contenderint, ubi probabile est, Petrum & Andream prærogativam ætatis & temporis, Jacobum & Johannem jus confanguinitatis, alios dona sua excellentiora allegasse, adeoque primatum & præminentiam obtinere, concessisse.

Adhuc hodiè inter nos rixosi plurimi reperiuntur, qui sæpè de lanâ caprinâ rixari non dubitant, hi si verbis jus suum obtinere nequeant, ad convitia & verbera non rarò confugiunt; hinc Salomo: Sicut carbones ad prunas, & ligna ad ignem; sic homo litigiosus accendit rixas, Prov. 26. v. 21. Confinia sunt huic vitio

1. *Blasphemia*, sicut in duobus istis viris videmus, qui jurgabantur inter se, & adeò exacerbantur, ut alter blasphemaret nomen Domini, ideoque lapidibus opprimeretur, Levit. 24. v. 10. seqq.

2. *Calumnia*; qui enim, quæ vult dicit, quæ non vult, sæpius audit. Hinc Salomo: ne erumpas mox in jurgium: ne postea emendare non possis, cum de honestaveris proximum tuum, Prov. 25. v. 8.

3. *Homicidia*. Sicut vocabulum *φλονευκία*, quod hîc adhibetur, ejusmodi contentionem notat, ex qua cædes & homicidium facilè nasci potest. Hinc & usurpatur de contentione Oniæ & Simonis, super quâ nonnulli perempti sunt, 2. Macc. 4. v. 4. sicut & hîc facilè fieri potuisset, nisi mansuetissimus Servator in tempore in-

tervenisset, & huic altercationi finem imposuisset. Sicut enim ante ignem camini vapor & fumus ignis inalatur: sic & ante sanguinem maledicta, & contumeliæ & minæ præcedunt, Sir. 22. v. 30.

Nos fugientes hoc vitium, mansuetudini studeamus, exemplo Abraham, qui cum facta esset rixa inter pastores suos & fratris Loth, dicebat: Ne quæso sit jurgium inter me & te, & inter pastores meos, & pastores tuos: fratres enim sumus. Ecce, universa terra coram te est; recede à me obsecro, si ad sinistram ieris, ego dextram tenebo: si tu dextram elegeris, ego ad sinistram pergam, Genes. 13. v. 8. 9. Nam honor est homini, quiescere à contentionibus: omnes autem stulti miscentur contumeliis, Prov. 20. v. 3.

II. *Apostolorum ambitionem.* Contenderunt enim de primatu, quis eorum videretur esse major. Detestabile sanè vitium, quod omnibus Christianis cane & angue pejus fugiendum, præcipuè quia duos malos comites habet, obtrectationem & invidiam, sicut exemplum Apostolorum hîc probat. Eò respicit Paulus, inquit: Non efficiamur inanis gloriæ cupidi, invicem provocantes, invicem invidentes, Gal. 5. v. 26.

Unde tot hæreses & schismata in religione oriuntur? Ab ambitione. Hæc Arium occupaverat, ut divinitatem Christi negaret, Nestorium infecerat, ut ex duobus Christi naturis, duos Christos facturus esset, Papam Romanum pellexit, ut in templo Dei tanquam Deus sedeat, & extollatur super omne, quod dicitur Deus, aut quod colitur, 2. Thess. 2. v. 4.

Unde hodiè tot funesta bella? Ambitio

rio animos Magnatum feriit, ut titulis, insignibus, & Regionibus suis non contenti, plus ultra meditentur. Hinc audiuntur prælia, & rumores præliorum: confurgit gens contra gentem, & Regnum contra Regnum, Matth. 24. v. 6. 7.

Unde est, quod conjuges in œconomia nonnunquam in tanta dissensione vivant? Ambitio in culpa est. Quia enim aut vir dominio suo in mulierem abutitur, ut eam pro subfello reputet: Aut uxor propter formam aut divitias cristas tollit, ut marito pauperiem exprobet, hinc dissensiones, rixæ, jurgia, verbera, ut quandoque & divortia meditentur, & vinculum conjugale solvere non vereantur. Hoc ita in omnibus Hierarchiis ambitio efficit.

Sed audite obsecro, Vos mei! Salomonem: Abominatio Domini est omnis arrogans; etiam si manus ad manum fuerit, non est innocens. Et contritionem præcedit superbia, & ante ruinam exaltabitur Spiritus, Prov. 16. v. 5. 18. Hoc ita compererunt ambitiosi Angeli, quos Deus de principatu suo deturbavit; Protoplasti, quos paradiso exterminavit; Saul cui Regnum ademittit, Nabuchodonosor, quem ratione privatum in bestiam commutavit; Hamanum, quem in patibulo suspendit. Breviter: gradientes in superbia, potest ille humiliare, Dan. 4. v. ult.

Utinam quilibet ex animo cum Davide dicere possit: Domine, non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei. Neque ambulavi in magnis, neque in mirabilibus super me, Psal. 131. v. 1. 2. Sic Dominus gratiam suam abundantius largiretur, ut exaltaret nos in tempore visitationis, 1. Petr. 5. v. 5. 6.

III. *Perversam de Regno Christi conceptionem.* Opinabantur Apostoli, terrenum Christi Regnum fore, idè disceptabant inter se, quis illorum major videretur. Hi homines quadriennium fermè scholam Christi frequentarant, & in eà fideliter à Magistro suo instituti erant, quod non terrenum, sed spirituale Regnum haberet, in quo quilibet, qui discipulus ejus esse velit, crucem suam tollere, & Christum sequi deberet, Matth. 16. v. 24. nihilominus in præcepta sua opinione adèd tenaces sunt, ut ceterò sibi persuadeant, Dominum & Magistrum suum Regnum tale auspiciaturum, Herodem & Pilatum è Regione ejectionum, & sessiones illorum sibi dispertiturum esse.

In hæc absurda opinione Judæi adhuc hærent, somniantes, si Messias venerit, quem nondum venisse arbitrantur, cum Regnum mundanum inchoaturum, à jugo Romano se redempturum, & in Palæstinam reduturum esse, ubi in variis delictis victuri & aliis gentibus dominaturi essent. Quod & Turcarum & Chiliastarum somnium esse amat.

Verùm vana hæc sunt, quæ illi de gaudio mundano ita somniant. Christus non venit, nec venturus est, ut Regnum terrenum in hoc mundo ordiatur. Regnum ejus est *Regnum Crucis*, quod quia averfamur, ejusmodi Messiam optamus, qui nobis sine labore cibum procuret, ut turba in Evangelio, Joh. 6. v. 10. Ast perstat effatum Christi: Regnum meum non est de hoc mundo, Joh. 18. v. 36. Luc. 14. v. 27. Qui non bajulat crucem suam & venit post me, non potest meus esse discipulus.

lus, Equo proinde animo Crucis onus subeamus. Quamvis enim disciplina in presenti quidem videatur, non esse gaudii, sed mœroris: fructum tamen tranquillum exercitatis per illam reddet justitiæ, Hebr. 12. v. 11. Huc igitur oculos intendamus. Ecce, agricola expectat pretiosum fructum terræ, patienter ferens, donec accipiat imbrem temporaneum & serotinum. Patientes igitur estote & vos, & confirmate corda vestra: quoniam adventus Domini appropinquavit, Jac. 5. v. 7. 8. ibi non gaudium mundanum transitorium: sed abundantiam gaudiorum expectamus cum vultu Dei, & delectationes in dexterâ ejus in æternum, Psalm. 16. vers. ult.

De Secundo.

Sequitur *Medela*, quæ fluit
 I. *Ex Christi in corrigendo humanitate.*
 Non enim acerbè eos increpat, si quidem mitis est, Matth. 11. v. 29. sed opinionem de Regno terreno illis eximit, explicans conditionem & qualitatem Regni sui, quæ non consistit in dominando & regnando, sed in ferviendo, quod suo ipsius exemplo ostendit, & probat.

De hac Messis lenitate, quæ in arguendo usus sit, dudum prædictum est, 2. Sam. 7. v. 14. Esa. 42. v. 1. seqq.

Hinc solatium nobis emergit. In multis nos offendimus omnes, Jac. 3. v. 2. etiam justus in die septies cadit, Prov. 24. v. 16. Hoc quidem Deus in verbo reprehendit in nobis, sed non illico abjicit nos à facie sua, ut Ahasyerus Vasthi immorigeram

repudiavit, Esther, 1. v. 21. sed cum ceciderit benedictus Domini, non projicitur, quia Dominus sustentat manum suam, Psal. 37. v. 24.

Sic Davidem propter adulterium & Homicidium, 2. Sam. 12. v. 7. 13. & Petrum propter abnegationem non abjecit, sed in gratiam recepit resipiscens, Luc. 22. v. 61.

Quid mater facit, filium habens infirmum? Non sane abjicit illum, aut negligit, sed propter infirmitatem, eò accuratorem ejus curam gerit. Sic & Servator noster animo in nos verè paterno & materno accensus est, Psal. 103. v. 13, Esa. 49. v. 15. unde ex cordiali patientia & mansuetudine, qua nos prosequitur, delinquentibus nobis per Paulum dicit: Fratres, si præoccupatus fuerit homo, in aliquo delicto, vos, qui spirituales estis, hujuscemodi instaurate in spiritu lenitatis Gal. 6. v. 1. Causa hæc est, quia Deus patienter agit propter nos, nolens aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam reverti, 2. Petr. 3. v. 9.

Quando igitur Deus te peccantem arguit in verbo, vel per præcones suos, reputa esse verbera diligentis, quibus te emendate & ad pœnitentiam adducere satagit.

Cum Paulus minas & cædes spiraret in discipulos Domini, objurgabat eum Christus voce cælitus delapsa: Saul, Saul, quid me persequeris? Sed hoc mediū erat conversionis ejus, Act. 9. v. 1. seqq. Disciplinam igitur Domini ne abjicias, nec irascaris, cum ab eo corripieris: quem enim diligit